

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

M. Tvl. Ciceronis Epistolae Ad Familiares Ex Recensione Joannis Georgii Graevii

Cicero, Marcus Tullius

Lemgoviae, MDCCLXX.

VD18 13537830

M. Coelii Epistolarum. Liber Octavus, Ad M. Tullium Ciceronem.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18649

M. COELII
EPISTOLARUM

LIBER OCTAVUS,

AD

M. TULLIUM CICERONEM.

I. M. COELIUS M. CICERONI, S. D.

QUOD tibi decedens pollicitus sum, me omnes res urbanas diligentissime tibi perscripturum: data opera paravi, qui sic omnia persequeretur, ut verear, ne tibi nimium arguta hæc sedulitas videatur. Tametsi tu, scio, quam sis curiosus, & quam omnibus peregrinantibus gratum sit, minimarum quoque rerum, quæ domi gerantur, fieri certiores; tamen hoc deprecor, ne meum hoc officium arrogantiam condemes, quod hunc laborem alteri delegavi: non quin mihi suavissimum sit, & occupato, & ad litteras scribendas, ut tu nosti, pigerrimo, tuæ memoriæ dare operam. Sed id ipsum volumen, quod tibi misi, facile, ut ego arbitror, me excusat. Nescio quojus otii esset, non modo perscribere hæc, sed omnino animadvertere. Omnia enim sunt ibi senatusconsulta, edicta, fabulæ, rumores: quod exemplum si forte minus te delectarit; ne molestiam tibi cum impensa mea exhibeam, fac me certiolem. Si quid in republica majus actum erit, quod isti operarii minus commode persequi possint: & quemadmodum actum sit, & quæ existimatio secuta, quæque de eo spes est, diligenter tibi perscribemus. Ut nunc est, nulla magnopere expectatio est. Nam et illi rumores de comitiis Transpadanorum, Cumarum tenus caluerunt. Romam, cum venissem, ne tenuissimam quidem

dem auditionem de ea re accepi. Præterea Marcellus quod adhuc nihil retulit de successione provinciarum Galliarum; & in kalendas Jun. ut mihi ipse dixit, eam distulit relationem: sanequam eos sermones expressit, qui de eo tum fuerant, cum Romæ nos essemus. Tu si Pompejum, ut volebas, offendisti: qui tibi visus sit, & quam orationem habuerit tecum, quamque ostenderit voluntatem, (solet enim aliud sentire, & loqui: neque tantum valere ingenio, ut non appareat, quid cupiat) fac mihi perscribas. Quod ad Cæsarem, crebri, & non belli de eo rumores: sed susurratores duntaxat veniunt: alius equitem perdidisse, quod opinor certe factum est: alius septimam legionem vapulasse; ipsum apud Bellovacos circumfederali, interclusum ab reliquo exercitu: neque adhuc certi quidquam est, neque hæc incerta vulgo jactantur: sed inter paucos, quos tu nosti, palam secreto narrantur: at Domitius, cum manus ad os apposuit. Te a. d. ix kal. Jun. subrostrani, (quod illorum capiti sit!) disparant periisse: ita ut in urbe, ac foro toto maximus rumor fuit, te a Q. Pompejo in itinere occisum. Ego, qui scirem Q. Pompejum Baulis embæneticam facere, & usque eo, ut ego misererer ejus esurie, non sum commotus: & hoc mendacio, si qua pericula tibi impenderent, ut defungeremur, optavi. Plancus quidem tuus Ravennæ est: & magno congiario donatus a Cæsare, nec beatus, nec bene instructus est. Tui politici libri omnibus vigent.

COELIUS CICERONI, S.

2.

CERTE, inquam, absolutus est: me repræsentante pronuntiatum est, & quidem omnibus ordinibus, & singulis in unoquoque ordine sententiis. Vide modo; inquis. Non, mehercules, nihil enim unquam tam præter opinionem, tam quod videretur omnibus indignum, accidit. quin ego, cum pro amicitia validissime faverem ei, & me jam ad dolendum præparassem: postquam factum est, obstupui, & mihi visus sum captus esse. Quid alios putas? clamoribus scilicet maximis judices corripuerunt: & ostenderunt, plane esse

H

esse

esse quod ferri non posset. Itaque relictus lege Licinia, majore esse periculo videtur. Accessit huc, quod postridie ejus absolutionem in theatrum Curionis Hortensius introiit, puto ut suum gaudium gauderemus. Hic tibi *strepitus, fremitus, clamor tonitruum, & rudentum sibilus*. Hoc magis animadversum est, quod intactus a sibilo pervenerat Hortensius ad senectutem. Sed tum ita bene, ut in totam vitam quovis fatis esset, & pœniteret eum jam vicisse. De republica quid tibi scribam, nihil habeo. Marcelli imperus resederunt, non inertia, sed, (ut mihi videbatur) consilio. De comitiis consularibus incertissima est existimatio. Ego incidi in competitorum nobilem, & nobilem agentem. Nam M. Octavius, Cn. filius, & C. Hirrus mecum petit. Hoc ideo scripsi, quod scio te acriter propter Hurrum, nuntium nostrorum comitorum expectaturum. Tu tamen simul ac me designatum audieris, ut tibi curæ sit, quod ad pantheras attinet, rogo. Syngrapham sittianam tibi commendo, Commentarium rerum urbanarum primum dedi L. Castrinio Pæto: secundum ei, qui has litteras tibi dedit.

3. COELIUS CICERONI. S.

ESTNE? vici? & tibi sæpe, quod negaras discedens curaturum tibi, litteras mitto? est, si quidem perferuntur quas do. Atque hoc eo diligentius factito, quod cum otiosus sum, plane, ubi delectem otium meum, non habeo. Tu cum Romæ eras, hoc mihi certum, ac jucundissimum vacanti negotium erat, tecum id otii tempus consumere: idque non mediocriter desidero: ut non modo mihi solus esse, sed Romæ, te profecto, solitudo videatur facta: & qui (quæ mea negligentia est,) multos sæpe dies ad te, cum hic eras, non accedebam, nunc quotidie non esse te, ad quem cursitem, discrucior. Maxime vero, ut te dies, noctesque quæram, comperitor Hirrus curat. Quomodo illum putas auguratus tuum competitorum dolere, & dissimulare, me certiore, quam se, candidatum? de quo, ut, quem optas, quam primum nuntium accipias, tua mediis fidiis magis, quam mea causa cupio.

Nam

Nam mea, si fio; forsitan cum locupletiore referam, sed hoc usque eo suave est, quod, si acciderit, tota vita risus nobis deesse non poterit. Sed tanti? sed mehercule? non multum M. Octavius eorum odia, qui Hirrum premunt, quæ permulta sunt, sublevat. Quod ad Philotimi liberti officium, & bona Milonis attinet, dedimus operam, ut & Philotimus quam honestissime Miloni absentem, ejusque necessariis satisfaceret, & secundum ejus fidem, & sedulitatem existimatio tua conservaretur. Illud nunc a te peto, si eris, (ut spero) otiosus, aliquod ad nos, ut intelligamus nos tibi curæ esse, σύνταγμα conscribas. Qui tibi istuc, inquis, in mentem venit, homini non inepto? Aliquid ex tam multis tuis monumentis extare, quod nostræ amicitiae memoriam posteris quoque prodat. Cujusmodi velim, puto, quæris. Tu citius, qui omnem nosti disciplinam, quod maxime conveniat, excogitabis. Genere tamen, quod & ad nos pertineat, & διδασκαλίαν quandam, ut versetur inter manus, habeat. Vale.

M. COELIUS M. CICERONI, S. D. 4.

INVIDEO tibi: tam multa quotidie, quæ mirere, istoc perferuntur. Primum illud, absolutum Messallam: deinde eundem condemnatum. C. Marcellum, consulem factum: M. Claudium, a repulsa postulatam a Gallis duobus: P. Dolabellam quindecimvirum factum. Hoc tibi non invideo, caruisse te pulcherrimo spectaculo, & Lentuli Cruris repulsi vultum non vidisse. At que spe, quam certa opinione descenderat? quam ipso diffidente Dolabella? & Hercules, nisi nostri equites acutius vidissent, pæne concedente adversario superasset. Illud te non arbitror miratum, Servium, designatum tribunum plebis condemnatum: cujus locum C. Curio petiit. sane quam incutit multis, qui eum, facilitatemque ejus non norunt, magnum metum. Sed, ut spero, & volo, &, ut præ se fert ipse, bonos, & senatum malet. torus, ut nunc est, hoc scaturit. Hujus autem voluntatis initium, & causa est, quod eum non mediocriter Cæsar, qui solet infimorum hominum amicitias sibi qualibet impensa adjungere, valde con-

remisit. Qua in re mihi videtur illud perquam venuste cecidisse; quod a reliquis quoque usque eo est animadversum, ut Curio, qui nihil consilio facit, ratione, & insidiis usus videretur in evitandis consiliis, qui se intenderant adversarios in ejus tribunatum: Lælios, & Antonios, & id genus valentes dico. Has ego tibi litteras eo majore mihi intervallo, quod comitorum dilationes occupatiorem me habebant, & expectare in dies exitum cogeant, ut, confectis omnibus, te facerem certiorum. Ad kalendas Sextiles usque expectavi. Prætoris moræ quædam inciderunt. Mea porro comitia, quem eventum sint habitura, nescio, opinionem quidem, quod ad Hirrum attinet, incredibilem, ædiliis plebis comitiis, facta sunt. Nam M. Cœlium Vinicianum mentio illa fatua, quam deriseramus olim, & promulgatio de dictatore, subito dejecit, & dejectum magno clamore insecuta est. Inde Hirrum cuncti an non faciendum flagitare. Spero, te celeriter, & de nobis quod sperasti, & de illo quod vix sperare ausus es, auditurum. De republica jam novi quidquam expectare desieramus. Sed cum senatus habitus esset ad Apollinis, a. d. xi kalend. Sext. & referretur de stipendio Cn. Pompeji: mentio facta est de legione ea, quam expensam tulit C. Cæsari Pompejus, quo numero esset, quo appeteretur: cum ex Gallia coactus esset dicere Pompejus se legionem abducturum, sed non statim sub mentionem, & convicium obtrætorum. Inde interrogatus de successione C. Cæsaris: de qua, hoc est, de provinciis, placitum est, ut quam primum ad urbem reverteretur Cn. Pompejus; ut coram eo de successione provinciarum ageretur. Nam Ariminum ad exercitum Pompejus erat iturus: & statim iit, puto idibus. Sextil. de ea re factum iri. profecto aut transigaretur aliquid, aut turpiter intercederetur. Nam in disputando coniecit illam vocem Cn. Pompejus, Omnes oportere senatui dicto audientes esse. Ego tamen sic nihil expecto, quomodo Paullum consulem designatum primum sententiam dicentem. Sæpius te admoneo de syngrapha Sittiana. cupio enim te intelligere, eam rem ad me valde pertinere. Item de pantheris, ut

Ci-

Cibyratas arcessas, curesque ut mihi venentur. Præterea nuntiatum nobis, & pro certo jam habetur, regem Alexandrinum mortuum. quid mihi suadeas, quomodo regnum illud se habeat, quis procuret, diligenter mihi perscribas, kalendis Sextil.

COELIUS CICERONI, s.

5.

QUA tu cura sis, quod ad pacem provinciæ tuæ, finitimarumque regionum attinet, nescio: ego quidem vehementer animi pendeo. Nam si hoc moderari possemus, ut pro viribus copiarum tuarum, belli quoque existeret magnitudo, &, quantum gloriæ, triumphoque opus esset, assequeremur, periculosamque, & gravem illam dimicationem evitarem: nihil tam esset optandum. Nunc si Parthus movet aliquid: scio non mediocrem fore contentionem. tuus porro exercitus vix unum saltum tueri potest. Hanc autem nemo ducit rationem: sed omnia desiderantur ab eo (tamquam nihil denegatum sit ei, quo minus quam paratissimus esset) qui publico negotio præpositus est. Accedit huc, quod successionem futuram propter Galliarum controversiam non video. Tametsi hac de re puto te constitutum, quid facturum esses, habere: tamen, quo maturius constitueres, cum hunc eventum providebam, visum est, ut te facerem certiore. Nosti enim hæc tralaticia: de Gallis constituetur: erit, qui intercedat: deinde alius existet, qui, nisi libere liceat de omnibus provinciis decernere senatui, reliquas impediatur. sic multum, ac diu ludetur, atque ita diu, ut plus biennium in his tricis moretur. Si quid novi de republica, quod tibi scriberem, haberem, usus essem mea consuetudine, ut diligenter, & quid actum esset, & quid ex eo futurum sperarem, perscriberem. Sane tamquam in quodam incili jam omnia adhæserunt. Marcellus idem illud de provinciis urget, neque adhuc frequentem senatum efficere potuit. Quod si anno præterito Curio tribunus, & eadem actio de provinciis introivit: quam facile nunc sit omnia impedire, & quam hoc Cæsari, qui sua causa rempublicam non curet, superet, non te fallit,

C. COELIUS CICERONI, S.

NON dubito, quin perlatum ad te sit, Appium a Dolabella reum factum: sanequam non ea, quam existimaveram, invidia. Neque enim stulte Appius: qui simulatque Dolabella accessit ad tribunal, introierat in urbem, triumphique postulationem abjecerat. Quo facto retudit sermones, paratiorque visus est, quam speraverat accusator. Is nunc in te maximam spem habet. Scio tibi eum non esse odio, quam velis eum obligare, in tua manu est: cum quo similtas tibi non fuisset, liberius tibi de tota re esset. Nunc si ad illam summam veritatem legitimum jus exegeris: cavendum tibi erit, ne parum simpliciter, & candide posuisse inimicitias videaris. In hanc partem porro tutum tibi erit, si quid volueris, gratificari. nemo enim necessitudine, & amicitia te deterritum ab officio dicet. Illud mihi occurrit, quod inter postulationem, & nominis delationem, uxor a Dolabella discessit. Quid mihi discedens mandaris, memini: quid ego tibi scripserim, te non arbitror oblitum. Non est jam tempus plura narrandi. Unum illud monere te possum: si res tibi non displicebit, tamen hoc tempore nihil de tua voluntate ostendas, & expectes, quemadmodum exeat ex hac causa. Denique invidiosum tibi sit, si emanarit. Porro, significatio ulla si intercesserit, clarius, quam deceat, aut expediat, fiat. Neque ille tacere eam rem poterit, quæ suæ spei tam opportuna acciderit: quæque in negotio conficiendo tanto illustrior erit: cum præsertim is sit, qui si perniciosum sciret esse, loqui de hac re, vix tamen se contineret. Pompejus dicitur valde pro Appio laborare, ut etiam putent alterutrum de filiis ad te missurum. Hic nos omnes absolvimus: & hercule confecta omnia, foeda, & inhonesta sunt. Consules autem habemus summa diligentia: adhuc senatusconsultum nisi de feriis Latinis, nullum facere potuerunt. Curioni nostro tribunatus congelat. Sed dici non potest, quomodo hic omnia jaceant. Nisi ego cum tavernariis, & aquariis pugnarem, veteris civitatem occupasset. Si Parthi vos nihil calfaciant, nos hic fri-

fri-

frigore frigesimus. Tamen, quoquo modo hic omnia jaceant, potuit sine Parthis. Bibulus in Amano nescio quid cohorticularum amisit. Hoc sic nuntiatum est. Quod tibi supra scripsi, Curionem valde frigere; jam calet, nam ferventissime concerpitur. Levissime enim, quia de intercalando non obtinuerat, transfugit ad populum, & pro Cæsare loqui cœpit; legemque Viariam, non dissimilem Agrariæ Rulli, & Alimentariam, quæ jubet ædiles metiri, jactavit. hoc nondum fecerat, cum priorem partem epistolæ scripsi. Amabo te, si quid, quod opus fuerit, Appio facies, ponito me in gratia. De Dolabella integrum tibi reserves, suadeo. & huic rei, de qua loquor, & dignitati tuæ, æquitatisque opinioni hoc ita facere expedit. Turpe tibi erit pantheras Græcas me non habere.

COELIUS CICERONI, S.

7.

QUAM cito tu istinc decedere cupias, nescio: ego quidem eo magis, quo adhuc feliciter rem gessisti. Dum istic eris, de belli Parthici periculo crucior, ne hunc risum meum metus aliqui perturbet. Breviores has litteras properanti publicanorum tabellario subito dedi: tuo liberto pluribus verbis scriptas pridie dederam. Res autem novæ nullæ sane acciderunt, nisi hæc vis tibi scribi, quæ certe vis. Cornificius adolescens Orestillæ filiam sibi despondit. Paulla Valeria, soror Triarii, divortium sine causa, quo die vir e provincia venturus erat, fecit. Nuptura est D. Bruto. nondum retulerat. Multa in hoc genere incredibilia, te absente, acciderunt. Servius Ocella nemini persuasisset se mœchum esse, nisi triduo bis deprehensus esset. Quæres, ubi? ubi hercule ego minime vellem. relinquo tibi quod ab aliis quæras. neque enim displicet mihi, imperatorem singulos percontari, cum qua sit aliqui deprehensus.

M. COELIUS M. CICERONI, S. D.

8.

ETSI de republica quæ tibi scribam, habeo: tamen nihil, quod magis gavisurum te purem, habeo, quam hoc. Scito, C. Sempronium Rufum, Rufum mel,

H 4

ac

ac delicias tuas, calumniam maximo plausu tulisse: quæris qua in causa? M. Turcium, accusatorem suum post ludos Romanos, reum lege Plotia de vi fecit, hoc consilio, quod videbat, si extraordinarius reus nemo accessisset, sibi hoc anno causam esse dicendam. Dubium porro illi non erat, quid futurum esset. Nemini hoc deferre munusculum maluit, quam suo accusatori. Itaque sine ullo subscriptore descendit, & Turcium reum fecit. At ego, simulatque audivi, invocatus ad subsellia rei occurro: surgo, neque verbum de re facio. Totum Sempronium usque eo perago, ut Vestorium quoque interponam, & illam fabulam narrem, quemadmodum tibi pro beneficio dederit, si quid injuriis suis esset, ut Vestorius teneretur. Hæc quoque magna nunc contentio forum tenet. M. Servilius postquam, ut cœperat, omnibus in rebus turbarat, nec, quod non venderet, quoquam reliquerat; maximeque nobis traditus erat invidiæ: neque Laterensis prætor, postulante Pausania, nobis patronis, QVO EA PECUNIA PERVENISSET, recipere voluit: quod Pilius, necessarius Attici nostri, de repetundis eum postulavit: magna illico fama surrexit; & de damnatione ferventer loqui est cœptum. Quo vento projicitur Appius minor, ut indicet pecuniam ex bonis patris pervenisse ad Servilium, prævaricationisque causa diceret depositum LLS LXXXI. Admiraris amentiam. immo si actionem, stultissimasque de se, nefarias de patre confessiones audisses? Mittit in consilium eosdem illos, qui lites æstimarant, iudices. Cum æquo numero sententiæ fuissent, Laterensis leges ignorans, pronuntiavit, quid singuli ordines judicassent: & ad extremum, ut solent, non redigam. Postquam discessit, & pro absoluto Servilius haberi cœptus, legisque unum & centesimum caput legit, in quo ita erat: QVOD EORVM IUDICVM MAIOR PARS IUDICARIT, ID IVSRATVM QVE ESTO: in tabulas absolutum non retulit, ordinam judicia perscripsit, postulante rursus Appio, cum L. Lollio transegisset, & se relaturum dixit. Sic nunc neque absolutus, neque damnatus Servilius, de repetundis faucius Pilio tradetur. Nam de divinatione Ap-
pius.

pius, cum calumniam jurasset, contendere ausus non est, Pilioque cessit: & ipse de pecuniis repetundis a Serviliis est postulatus, & præterea de vi reus a quodam emissario suo, Titio, factus est. Recte hoc par habet. Quod ad rempublicam pertinet, omnino multis diebus exspectatione Galliarum actum nihil est, Aliquando tamen sæpe re dilata, & graviter acta, & plane perspecta Cn. Pompeji voluntate in eam partem, ut eum decedere post kalendas Martias placeret: senatus consultum, quod tibi misi, factum est, auctoritatesque perscriptæ. S. C. auctoritas. Pridie kal. Octob. in æde Apollinis scrib. affuerunt. L. Domitius, Cn. F. Ahenobarbus, Q. Cæcilius, Q. F. Metellus Pius Scipio, L. Villius, L. F. Pomt. Annalis, C. Septimius, T. F. Quirina, C. Luceius C. F. Pup. Hirrus, C. Scribonius, C. F. Pop. Curio, L. Attejus, L. F. An. Capito, M. Oppius, M. F. Terentina. Quod M. Marcellus consul V. F. de provinciis consularibus D. E. R. I. C. uti L. Paullus, C. Marcellus consules, cum magistratum inissent, ex a. d. x kal. Mart. qua in suo magistratu futura essent, de consularibus provinciis ad senatum referrent, neve quid prius ex kalendis Mart. neve quid coniunctim de ea re referretur a consulibus, utique ejus rei causa per dies comitiales senatum haberent, S. Q. C. facerent: & cum de ea re ad senatum referretur a COSS. eorum, qui in CCC iudicibus essent, sex adducere liceret. Si quid ea re ad populum, ad plebemve lato opus esset, uti Serv. Sulpicius, M. Marcellus COSS. prætoris, tribumque plebis, quibus eorum videretur, ad populum, plebemve referrent: quod ii non tulissent, uti, quicumque deinceps essent ad populum plebemve ferrent. I. V. Prid. kalend. Octob. in æde Apollinis, scrib. affuerunt, L. Domitius, Cn. F. Ahenobarbus, Q. Cæcilius, Q. F. Metellus Pius Scipio, L. Villius, L. F. Pomt. Annalis, C. Septimius, T. F. Quirina, C. Scribonius, C. F. Pop. Curio, L. Atteius L. F. An. Capito, M. Oppius, M. F. Terentina. Quod M. Marcellus, COS. V. F. de provinciis, D. E. R. I. C. senatum existimare, neminem eorum, qui potestatem habent intercedendi, impediendi, moram afferre oportere, quo minus de repub. ad senatum referri, senatique consultum fieri possit. qui impedierrit, prohibuerit, eum

H 5

sena-

senatum existimare contra rempublicam fecisse. Si quis huic senatus consulto intercesserit, senatui placere, auctoritatem perscribi, & de ea re ad senatum, populumque referri. Huic senatus consulto intercessit C. Coelius, L. Vinicius, P. Cornelius, C. Vibius Pansa. Item senatui placere, de militibus, qui in exercitu C. Caesaris sunt: qui eorum stipendia emerita aut causas, quibus de causis missi fieri debeant, habeant, ad hunc ordinem referri, ut eorum ratio habeatur, causaque cognoscantur. Si quis huic S. C. intercesserit, senatui placere auctoritatem perscribi, & de ea re ad senatum, populumque referri. Huic S. C. intercessit C. Coelius, C. Pansa, tribuni plebis. Itemque senatui placere, in Ciliciam provinciam, in octo reliquis provinciis, quas praetorii pro praetore obtinerent, eos, qui praetores fuerunt, neque in provincia cum imperio fuerunt, quos eorum ex S. C. cum imperio in provincias pro praetore mitti oporteret, eos sortito in provincias mitti placere. si ex eo numero, quos ex S. C. in provincias ire oporteret, ad numerum non essent, qui in eas provincias proficiscerentur: tum uti quodque collegium primum praetorum fuisset, neque in provincias profecti essent, ita sorte in provincias proficiscerentur. si ii ad numerum non essent, tunc deinceps proximi cuiusque collegii, qui praetores fuissent, neque in provincias profecti essent, in sortem conicerentur, quoad is numerus effectus esset, quem ad numerum in provincias mitti oporteret. Si quis huic S. C. intercessisset, auctoritas perscriberetur. Huic senatus consulto intercessit C. Coelius, C. Pansa, tribuni plebis. Illa praeterea Cn. Pompeji sunt animadversa, quae maxime confidentiam attulerunt hominibus, ut diceret, se ante kalend. Mart. non posse sine injuria de provinciis Caesaris statuere, post kal. Mart. se dubitaturum. Cum interrogaretur, si qui tum intercederent: dixit, hoc nihil interesse, utrum C. Caesar senatui dicto audiens futurus non esset, an pararet, qui senatum decernere non pateretur. Quid si, inquit alius, & consul esse, & exercitum habere volet? At ille, quam clementer! Quid si filius meus fustem mihi impingere volet? His vocibus, ut existimarent homines, Pompejo cum Caesare esse negotium, effecit. Itaque jam, ut video, alteramutram ad conditionem de-

de-

descendere vult Cæsar, ut aut maneat, neque hoc anno sui ratio habeatur: aut, si designari poterit, decedat, Curio se contra eum totum parat. quid assequi possit, nescio. Illud video, bene sentientem, etsi nihil effecerit, cadere non posse. Me tractat liberaliter Curio, & mihi suo munere negotium imposuit. Nam si mihi non dedisset eas, quæ ad ludos ei advectæ erant Africanæ; potuit superfederi. Nunc, quum dare necesse est, velim tibi curæ sit, quod a te semper petii, ut aliquid istinc bestiarum habeamus. Sittianamque syngrapham tibi commendo. Libertum Philonem istuc misi, & Diogenem Græcum, quibus mandata, & litteras ad te dedi. eos tibi & rem, de qua misi, velim curæ habeas. nam, quam vehementer ad me pertineat; in iis, quas tibi illi reddent, litteris descripsi.

COELIUS CICERONI, S. 9.

SIC tu, inquis, Hirrum tractasti? Immo, si scias, quam facile, quam ne contentionis quidem minimæ fuerit, pudeat te, ausum illum unquam esse incedere tamquam tuum competitorem. Post repulsam vero risus facit: civem bonum ludit, & contra Cæsarem sententias dicit: expectationem corripit: Curionem prorsus non mediocriter objurgat, hac repulsa se mutavit. Præterea qui numquam in foro apparuerit, non multum in judiciis versatus sit, agit causas liberales. sed raro post meridiem. De provinciis quod tibi scripseram idibus Sextil. actum iri, interpellat iudicium Marcelli, consulis designati. In kalend. rejecta re frequentiam quidem efficere potuerunt. Has litteras a. d. IV non. Septembr. dedi, cum ad eam diem ne profligatum quidem quidquam erat. Ut video, causa hæc integra in proximum annum transferetur: &, quantum divino, relinquendus tibi erit, qui provinciam obtineat. Nam non expeditur successio, quum Galliæ, quæ habent intercessorem, in eandem conditionem, quam ceteræ provinciæ, vocantur. Hoc mihi non est dubium, quo tibi magis scripsi, ut ad hunc eventum te parares. Fere litteris omnibus tibi de pantheris scripsi, turpe tibi erit, Patiscum Curioni decem panthe-

eas misisse, te non multis partibus plures: quas ipsas
 Curio mihi, & alias Africanas decem donavit: ne pu-
 tes illum tantum prædia rustica dare scire. Tu, si mo-
 do memoria teneres, & Cibyratas arcessieris, itemque
 in Pamphiliam litteras miseris, (nam ibi plures capi
 ajunt) quod voles efficies. Hoc vehementius laboro
 nunc, quod seorsum a collega puto mihi omnia pa-
 randa. Amabo te, impera tibi hoc curæ. Soles liben-
 ter, ut ego, majorem partem nihil curare. In hoc ne-
 gotio nulla tua, nisi loquendi, cura est, hoc est, im-
 perandi, & mandandi. Nam simulatque erunt captæ:
 qui alant eas, & deportent, habes eos, quos ad Sittia-
 nam syngrapham misi. Puto etiam, si ullam spem mi-
 hi litteris ostenderis, me isto missurum alios. M. Fe-
 ridium, equitem Romanum, amici mei filium, bonum,
 & strenuum adolescentem, qui ad suum negotium istuc
 venit, tibi commendo: & te rogo, ut eum in tuorum
 numero habeas. Agros, quos fructuarios habent civi-
 tates, vult tuo beneficio, quod tibi facile, & honestum
 factu est, immunes esse. gratos, & bonos viros tibi
 obligaris. Nolo te putare Favonium a columnariis
 præteritum esse: optimus quisque eum non fecit. Pom-
 pejus tuus aperte Cæsarem & provinciam tenere cum
 exercitu, & consulem esse, tamen hanc sententiam di-
 xit, nullum hoc tempore senatusconsultum faciendum.
 Scipio hanc, ut kalend. Martiis de provinciis Galliis,
 seu quid conjunctim referretur. Contristavit hæc sen-
 tentia Balbum Cornelium: & scio, eum questum esse
 cum Scipione. Canidius in defensione sua fuit disertis-
 simus, in accusatione satis frigidus.

10.

COELIUS CICERONI, 9.

SANEQUITAM litteris C. Cassi, & Deiotari, sumus
 commoti. Nam Cassius cis Euphraten copias Pau-
 thorum esse scripsit: Deiotarus, profectas per Comma-
 genen in provinciam nostram. Ego quidem præci-
 puum metum, quod ad te attinebat, habui, qui sci-
 rem, quam paratus ab exercitu esses, nequod hic tu-
 mulrus dignitati tuæ periculum afferret. Nam de vita,
 si paratior ab exercitu esses, timuissem. nunc hæc exi-
 gui-

guitas copiarum, recessum, non dimicationem mihi tuam prælagiebát. Hoc quomodo acciperent homines, quam probabilis necessitas futura esset, vereor etiam nunc: neque prius desinam formidare, quam tetigisse te Italiam audiero. Sed de Parthorum transitu nuntii varios sermones excitarunt. Alius enim, Pompejum mittendum: alius, ab urbe Pompejum non removendum: alius, Cæsarem cum suo exercitu: alius, consules: nemo tamen ex senatus consulto privatos. Consules autem, quia verentur, ne illud senatus consultum fiat, ut paludati exeant, aut contumeliose, præter eos, ad alium res transferatur, omnino senatum haberi nolunt: usque eo, ut parum diligentes in republica videantur: sed honeste, sive negligentia, sive inertia est, sive ille, quem proposui, metus latet sub hac temperantiæ existimatione, nolle provinciam. A te litteræ non venerunt: & nisi Deiotari subsecutæ essent, in eam opinionem Cassius venerat, quæ diripuisset ipse, ut viderentur ab hoste vastata, finxisse bellum, & Arabas in provinciam immisisse, eosque Parthos esse, senatui renuntiasse. Quare tibi suadeo, quicumque est istic status rerum, diligenter, & caute perscribas, ne aut verificatus alicui dicaris: aut aliquid, quod referret scire, reticuisse. Nunc exitus est anni. nam ego has litteras a. d. XIII kal. Decemb. scripsi. Plane nihil video ante kalend. Januar. agi posse. Nosti Marcellum, quam tardus, & parum efficax sit: itemque Servium, quam cunctator. Cujusmodi putas hoc esse? aut quid, quod nolint, conficere posse, qui quæ cupiunt, tamen ita frigide agunt, ut nolle existimentur? Novis magistratibus autem, si Parthicum bellum erit, hæc causa primos menses occupabit. Sin autem non erit istic bellum, aut tantum erit, ut vos, aut successores parvis additis copiis sustinere possint: Curionem video se dupliciter jactaturum: primum, ut aliquid Cæsari adimat: inde ut aliquid Pompejo tribuat, quidvis, quamlibet tenue munusculum. Paullus porro non humane de provincia loquitur. hujus cupiditati occursum est Furnius noster. plures suspicari non possum. Hæc novi. alia, quæ possunt accidere, non cerno.

multa tempus afferre, & præparata multa scio. sed intra fines hos, quæcumque acciderint, vertentur. Illud addo ad actiones C. Curionis, de agro Campano: de quo negant Cæsarem laborare, sed Pompejum valde nolle, ne vacuus adveniendi Cæsari pateat. Quod ad tuum decessum attinet, illud tibi non possum polliceri, me curaturum, ut tibi succedatur, illud certe præstabo, ne amplius prorogetur. Tui consilii est, si tempus, si senatus coget, si honeste a nobis recusari non poterit, velisne perseverare: mei officii est, meminisse, qua obtestatione decedens mihi, ne paterer fieri, mandaris.

II. COELIUS CICERONI, S.

NON diu, sed acriter nos tuæ supplicationes torserunt. incideramus enim in difficilem nodum. Nam Curio tui cupidissimus, cui omnibus rationibus comitiales eripiebantur, negabat se ullo modo pati posse, decerni supplicationes, ne quod furore Pauli adeptus esset boni, sua culpa videretur amisisse; & prævaricator causæ publicæ existimaretur. Itaque ad passionem descendimus: & confirmarunt consules, se his supplicationibus in hunc annum non usuros. Plane, quod utrisque consulibus gratias agas, est: Paulo magis certe. Nam Marcellus sic respondit ei, spem in istis supplicationibus non habere: Paullus, se omnino in hunc annum non edicturum. Renuntiatum nobis erat, Hirrum diutius dicturum: prendimus eum, non modo non fecit, sed, cum de hostibus ageretur, & posset rem impedire, si, ut numeraretur, postularet, tacuit. Tantum Catoni assensus est, qui de te locutus honorifice, non decrevit supplicationes. Tertius ad hos Favonius accessit. Quare pro cuiusque natura, & instituto, gratiæ sunt agenda: his, quod tantum voluntatem ostenderunt; pro sententia, cum impedire possent, non pugnarunt: Curioni vero, quod de suarum actionum cursu tua causa deflexit. Nam Furnius, & Lentulus, ut debuerunt, quasi eorum res esset, una nobiscum circumierunt, & laborarunt. Balbi quoque Corneli operam, & sedulitatem laudare possum. Nam cum

cum Curione vehementer locutus est; & eum, si aliter fecisset, injuriam Cæsari facturum dixit: tum ejus fidem in suspicionem adduxit. Decrerant quidem, qui neque transigi volebant, Domitii, Scipiones, quibus hac re ad intercessionem avocandam interpellantibus, venustissime Curio respondit, se eo libentius non intercedere, quod quosdam, qui decernerent, videret confici nolle. Quod ad rempublicam attinet, in unam causam omnis contentio coniecta est, de provinciis: in quam adhuc incubuisse cum senatu Pompejus videtur, ut Cæsar id. Novemb. decedat. Curio omnia potius subire constituit, quam id pati. ceteras suas abiecit actiones. Nostri porro, quos tu bene nosti, ad extremum certamen rem deducere non audent. Scena rei totius hæc; Pompejus tamquam Cæsarem non impugnet, sed, quod illi æquum putet, constituat, ait Curionem quærere discordias. Valde autem non vult, & plane timet Cæsarem consulem designari prius, quam exercitum & provinciam tradiderit. Accipitur satis male a Curione: & totus eius secundus consulatus exagitur. Hoc tibi dico: si omnibus rebus prement Curionem, Cæsar defendetur. si intercessorem (quod videntur) reformidarint, Cæsar, quoad volet, manebit. Quam quisque sententiam dixerit, in commentario est rerum urbanarum: ex quo tu, quæ digna sunt, selige. multa transi, in primis ludorum explosiones, & funerum, & ineptiarum ceterarum plura. habet & utilia. Denique malo in hanc partem errare, ut, quæ non desideras, audias, quam quidquam, quod opus est, præmittatur. Tibi curæ fuisse de Sittiano negotio gaudeo. Sed, quum suspicaris, minus certa fide eos tibi visos; tamquam procurator, sic agas, rogo.

COELIUS CICERONI, S.

12.

PUDET me tibi confiteri, & queri de Appii, hominis ingratiissimi, injuriis, qui me odisse, quia magna mihi debebat beneficia, cœpit: &, cum homo avarus, ut ea solveret, sibi imperare non posset, occultum bellum mihi indixit: ita occultum tamen, ut multi mihi renuntiarent, & ipse facile animadverterem, male eum
de

de me cogitare. Posteaquam vero comperi eum collegam tentasse: deinde aperte cum quibusdam locutum cum L. Domitio, ut nunc est, mihi inimicissimo homine, deliberare: velle hoc munusculum deferre Cn. Pompejo: ipsum prehenderem, & ab eo deprecarer injuriam, quem vitam mihi debere putaram, impetrare a me non potui. Quid ergo est? Tum quidem aliquot amicis, qui testes erant meorum in illum meritorum, locutus sum, posteaquam illum, ne, cui satisfaceret quidem, me dignum habere sensi, malui collegæ ejus, homini alienissimo mihi, & propter amicitiam tuam non æquissimo me obligare, quam illius simiæ vultum subire. Id postquam rescit, incanduit, & me causam inimicitiarum quærere clamitavit, ut si mihi in pecunia minus satisfacisset, per hanc speciem simultatis eum conlectarer. Postea non destitit arcesse-
re palam Servium accusatorem, inire cum Domitio consilia: quibus cum parum procederet, ut ulla lege mihi ponerent accusatorem, compellari ea lege me voluerunt, qua dicere non poterant. Insolentissimi homines summis Circensibus ludis meis postulandum me lege Scantinia curant. Vix hoc erat Pola locutus, cum ego Appium censorem eadem lege postulavi. Quod melius caderet, nihil vidi. Nam sic est a populo, & non infimo quoque approbatum, ut majorem Appio dolorem fama, quam postulatio, attulerit. Præterea cœpi facellum, in domo quod est, ab eo petere. Conturbat me mora servi hujus, qui tibi litteras attulit. Nam acceptis prioribus litteris, amplius quadraginta mansit. Quid tibi scribam, nescio. scis Domitio diem timori esse. Exspecto te valde, & quam primum videre cupio. A te peto, ut meas injurias proinde doleas, ut me existimas & dolere, & ulcisci tuas solere. Vale.

13. COELIUS CICERONI, S.

GRATULOR tibi affinitate viri medius fidius optimi. Nam hoc ego de illo existimo. Cetera porro, quibus adhuc ille sibi parum utilis fuit, & ætate jam sunt decursa, & consuetudine, atque auctoritate tua, &

pu-

pudore Tulliaë, si qua restabunt, confido celeriter sub-
 latum iri. Non est enim pugnax in vitiis, neque he-
 bes ad id, quod melius sit, intelligendum. Deinde
 (quod maximum est) ego illum valde amo. Velles C.
 Curionem nostrum lautum intercessionis de provinciis
 exitum habuisse. Nam cum de intercessione referre-
 tur, quæ relatio fiebat ex senatus consulto, primaque
 M. Marcelli sententia pronuntiata esset, qui agendum
 cum tribunis plebis censebat, frequens senatus in alia
 omnia iit. Stomacho est scilicet Pompejus Magnus
 nunc ita languenti, ut vix id, quod sibi placeat, re-
 periat. Transierant illuc, ut ratio esset ejus habenda,
 qui neque exercitum, neque provincias tradere vellet.
 Quemadmodum hoc Pompejus laturus sit, cum cogno-
 scat, quidnam reipublicæ futurum sit, si aut non possit,
 aut non curet, vos senes divites videritis. Q. Horten-
 sius, cum has litteras scripsi, animam agebat.

COELIUS CICERONI, S.

14.

TANTI non fuit Arfacen capere, Seleuciam expu-
 gnare, ut earum rerum, quæ hic gestæ sunt, spe-
 ctaculo careres, numquam tibi oculi doluissent, si in
 repulsa Domitii vultum vidisses. magna illa comitia
 fuerunt, & plane studia jex partium sensu apparuerunt:
 perpauci necessitudinem secuti officium præstiterunt.
 Itaque mihi est Domitius inimicissimus, ut ne familia-
 rem quidem suum quemquam tam oderit, quam me,
 atque eo magis, quod per injuriam sibi putat ereptum,
 quojus ego auctor fuerim. Nunc furit, tam gavisos
 homines suum dolorem, unumque me studiosiorem
 Antonii. Nam Cn. Saturninum adolescentem, ipse Cn.
 Domitius reum fecit, sane quam superiore a vita in-
 vidiosum. quod judicium nunc in expectatione, inest
 etiam in bona spe, post Sex. Peducaei absolutionem.
 De summa republica sæpe tibi scripsi, me annum pa-
 cem non videre: & quo propius ea contentio, quam
 fieri necesse est, accedit, eo clarius id periculum ap-
 paret. Propositum hoc est, de quo, qui rerum poti-
 untur, sunt dimicaturi: quod Cn. Pompejus consti-
 tuit non pati C. Cæsarem consulem aliter fieri, nisi ex-
 ex-

exercitum, & provincias tradiderit? Cæsari autem persuasum est, se salvum esse non posse, si ab exercitu recesserit. Fert illam tamen conditionem, ut ambo exercitus tradant. Sic illi amores, & invidiosa conjunctio, non ad occultam recedit obtretationem, sed ad bellum se erupit: neque mearum rerum quod consilii capiam, reperio; quod non dubito, quin te quoque hæc deliberatio sit perturbatura. Nam mihi cura hominibus his & gratia & necessitudo est; tum causam illam, non homines odi. Illud te non arbitror fugere, quin homines in dissensione domestica debeant, quamdiu civiliter sine armis cernetur, honestiorem sequi partem: ubi ad bellum, & castra ventura sit, firmiorem; & id melius statuere, quod tutius sit. In hac discordia video, Cn. Pompejum, senatum, quique res judicant, secum habiturum: ad Cæsarem omnes, qui cum timore, aut mala spe vivunt, accessuros; exercitum conferendum non esse. omnino satis spatii sit ad considerandas utriusque copias & ad eligendas partem. Prope oblitus sum, quod maxime fuit scribendum. Scis Appium censorem hic ostenta facere? de signis, & tabulis, de agri modo, de ære alieno acerrime agere? Persuasum est ei, censuram, lomentum, aut nitrum esse. errare mihi videtur. Nam fordes eluere vult; venas sibi omnes, & viscera aperit. Curre per deos, atque homines, & quam primum hæc risum veni: legis Scantiniæ judicium apud Drusum fieri: Appium de tabulis, & signis agere. Crede mihi, est properandum. Curio noster sapienter id quod remisit de stipendio Pompeji, fecisse timatur. Ad summam, quæris, quid putem futurum. Si alteruter eorum ad Parthicum bellum non eat, video magnas impendere discordias: quas ferrum, & vis iudicabit. uterque animo & copiis est paratus. Si sine tuo periculo fieri posset, magnum, & jucundum tibi fortuna spectaculum parabat.

15. COELIUS CICERONI, S.

ECQUANDO tu hominem ineptiorem, quam tuum Cn. Pompejum vidisti, qui tantas turbas, qui tam

tam nugax esset, commoritur? Ecquem autem Cæsare nostro acriorem in rebus gerendis; eodem in victoria temperatiorem, aut legisti, aut audisti? Quid est? nunc tibi nostri milites, qui durissimis, & frigidissimis locis, teterrima hieme, bellum ambulando confecerunt, malis orbiculatis esse pasti videntur? Quid jam, inquis? gloriose omnia, si scias quam sollicitus sim, quam hanc meam gloriam, quæ ad me nihil pertineat, derideas. quæ tibi exponere, nisi coram, non possum: idque celeriter fore spero. Nam me, cum expulisset ex Italia Pompejum, constituit ad urbem vocare. id quod jam existimo confectum, nisi si maluit Pompejus Brundisii circumfederi. Peream, si minima causa est properandi isto mihi, quod te videre, & omnia intima conferre discupio: habeo autem quam multa? Hui vereor (quod solet fieri) ne, cum te videro, omnia obliviscar. Sed tamen quodnam ob scelus iter mihi necessarium retro ad Alpis versus incidit? Adeo quod Intimelii in armis sunt, neque de magna causa. Bellienus, verna Demetrii, qui ibi cum præsidio erat, Domitium quendam, nobilem illi Cæsaris hospitem, a contraria factione nummis acceptis, comprehendit, & strangulavit. civitas ad arma iit. eo cum quattuor cohortibus mihi per nives eundum est. Usquequaque, inquis, Domitii mali dant. Vellem quidem Venere prognatus tantum animi habuisset in vestro Domitio, quantum Psecade natus in hoc habuit. Ciceroni F. S. D.

M. COELIUS M. CICERONI, S. D. 16.

EXANIMATUS sum tuis litteris; quibus te nihil, nisi triste cogitare ostendisti: neque id quid esset, perscripsisti: neque non tamen, quale esset, quod cogitares, aperuisti. Has illico ad te litteras scripsi. Per fortunas tuas, Cicero, per liberos, oro, obsecro, ne quid gravius de salute, & incolunitate tua consulas. Nam deos, hominesque, amicitiamque nostram testificor, me neque temere tibi prædixisse, neque temere monuisse: sed postquam Cæsarem convenerim, sententiamque ejus, qualis futura esset, parta victo-
ria

ria

ria, cognoverim, te certiolem fecisse. Si existimas eandem rationem fore Cæsari in dimittendis adversariis, & conditionibus ferendis, erras. Nihil nisi atrox, & sævum cogitat, atque etiam loquitur. Iratus senatui exiit: his intercessionibus plane incitatus est: non, mehercule, erit deprecationi locus. Quare si tibi tu, si filius unicus, si domus, si spes tuæ reliquæ tibi caræ sunt: si aliquid apud te nos, si vir optimus, gener tuus valet: quorum fortunas non debes velle conturbare, ut eam causam, in cuius victoria salus nostra est, odisse, aut relinquere cogamur, aut impiam cupiditatem contra salutem tuam habeamus. Denique illud cogita: quod offensæ fuerit in ista cunctatione, te subisse, nunc te contra victorem facere, quem dubiis rebus lædere noluisti: & ad eos fugatos accedere, quos resistentes sequi nolueris, summæ stultitiæ est. Vide, ne, dum pudet te parum optimatem esse, parum diligenter, quid optimum sit, eligas. Quod si totum tibi persuadere non possum: saltem, dum, quid de Hispaniis agamus, scitur, exspecta; quas tibi nuntio adventu Cæsaris fore nostras. Quam isti spem habeant, amissis Hispaniis, nescio. Quod porro tuum consilium sit ad desperatos accedere, non medius fidius reperio. Hoc, quod tu non dicendo mihi significasti, Cæsar audierat: ac, simulatque, have, mihi dixit, statim quid de te audisset, exposuit. negavi me scire: sed tamen ab eo petii, ut ad te litteras mitteret, quibus maxime ad remanendum commoveri posses. Me secum in Hispaniam ducit. Nam, nisi ita faceret, ego prius, quam ad urbem accederem, ubicumque esses, ad te percurrissem, & hoc a te præsens contendissem, atque omni vi te retinuissem. Etiam atque etiam, Cicero, cogita, ne te, tuosque omnes funditus evertas: ne te sciens, prudensque eo demittas, unde exitum vides nullum esse. Quod si te aut voces optimatum commovent, aut nonnullorum hominum insolentiam, & jaçtationem ferre non potes: eligas censeo aliquod oppidum, vacuum a bello, dum hæc decernuntur, quæ tu cum feceris: & ego te sapienter fecisse iudicabo, & Cæsarem non offendes.

ERGO me potius in Hispania fuisse tum, quam Formiis, cum tu profectus es ad Pompejum? quod utinam ut Appius Claudius in ista parte: C. Curio quojus amicitia me paullatim in hanc perditam causam imposuit. nam mihi sentio bonam mentem iracundia & amore ablatam. Tum tu porro, cum ad te proficiscens noctu Ariminum venissem, dum mihi pacis mandata das ad Cæsarem, & mirificum civem agis, amici officium neglexisti, neque mihi consulisti. Neque hæc dico, quod diffidam huic causæ: sed, crede mihi, perire satius est, quam hos videre. Quod si timor vestræ crudelitatis non esset, ejecti jam pridem hinc essemus. Nam hic nunc, præter fæneratores paucos, nec homo, nec ordo quisquam est, nisi Pompejanus. Equidem jam effeci, ut maxime plebs, &, qui antea noster fuit, populus, vester esset. Cur hoc, inquis? immo reliqua expectant. Vos invitos vincere coegero, irritavi in me Catonem. Vos dormitis; nec hæc adhuc mihi videmini intelligere, quam nos pateamus, & quam simus imbecilli. Atque hoc nullius præmii spe faciam: sed, quod apud me plurimum solet valere, doloris, atque indignitatis causa. Quid istic facitis? prælium expectatis, quod firmissimum est? Vestras copias non novi, nostri valde depugnare, & facile algere, & esurire consueverunt.

M. TULLII CICERONIS
EPISTOLARUM

LIBER NONUS,

AD

M. TERENTIUM VARRONEM,
ET CETEROS.

I. M. T. CICERO M. TERENTIO VARRONI, S. D.

EX HIS litteris, quas Atticus a te missas mihi legit, quid ageres, & ubi esses, cognovi: quando autem te visuri essemus, nihil sane ex iisdem litteris potui suspicari. In spem tamen venio, appropinquare tuum adventum: qui mihi utinam solatio sit! etsi tot, tantisque rebus urgemur, ut nullam allevationem quisquam non stultissimus sperare debeat: sed tamen aut tu potes me, aut ego te fortasse aliqua re juvare. Scito enim me, posteaquam in urbem venerim, redisse cum veteribus amicis, id est, cum libris nostris, in gratiam. etsi non idcirco eorum usum dimiseram, quod iis succenserem: sed quod eorum me suppudebat. Videbar enim mihi, cum me in res turbulentissimas infidelissimis sociis demissem, præceptis illorum non satis paruisse. Ignoscunt mihi, revocant in consuetudinem pristinam: teque, quod in eo permaneris, sapientio-rem, quam me, dicunt fuisse. Quamobrem, quum placatis his utor, videor sperare debere, si te viderim, & ea, quæ premant, & ea, quæ impendant, me facile transiturum. Quamobrem si in Tusculano, si in Cumano ad te placebit, si (quod mi-

ni-